

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 30.

1-Þingaprisur fyri þetta grein: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórt lýsingum fæst
avsiðtúr í prísnum.

Tirsdag hin 26. juli 1932.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

„Bagklog“.

I »Føroyatíðindi« nr. 29 av 26. í h., hevur ein »Interesseret« lagt hogg at mær og hordi mær fyr, at tey nýbygdu skipini til Føroyingar ikki eru bygd í Føroyum.

Eg skal lata »Interesseret« vita, at eg aldri havi »affejet Spørsmålet« um Skipabygging í Føroyum. Tvørtóti!

Tað er ikki bert teir so skírdur »Ísvirkisbátar«, ið bygdur eru uttanfyri Føroyar, men olli smærri og stórr skip, sum í seinastum áður og aftaná »Ísvirkisbátarnar« eru bygd til Føroyingar.

Vóru menn ella felag her á landi for at ganga undir at byggja tey nýggju skipini, flyta inn skipsviðafarar, galda stórar arbeiðslønir, geva ta neyðturviligan trygging fyr arbeiðis fullføring og so herafturat at læna tað, ið restar í at galda skipið við statlástinum — kundu okkara skipssmiður avrika hetta, ivist eg ikki í, at lagt vildi verið fram at við tilboðum.

Menn tessverri er óivað sannleikin tann — so sum státt er — at tað frá tí av »Interesseret« lovprísada »private Side« ikki hevur hordi til at loysa hin týðningarmikla spurningin: *Føroyingar skulu sjáldvir byggja teirra egna skip.* Og júst tí, at tað hevur harmað meg, at vit her á landi fíggarlaga eru so illa fyrreikaðir, tá talan er um »fra privat Side«, havi eg á steynu-skrá javnaðarmanna fingið málið um, at landið skal royna at loysa spurningin um at byggja skipini heima hjá okkum sjálvum.

Nú vit javnaðarmenn á steynu-skrá okkara, í talu og skrift, hava sett henda spurning sum verandi so týðningarmiklan at landið má taka sær av honum, kemur »Interesseret« tala mest sum ketta upp úr høvdatrogi. Tað hevur »Interesseret« vist eisini føling av, tí smást hann við at seta sítt kristna navn undir greinina.

Tvætið um praktiskan og ópraktiskan sans, um Staunings stemmufisking og um at tað »privata« kann og einans kann loysa omanfyri nevnda mál er ikki vert orð, særliga tá minst verður at tað »privata« hevur allar dagar sitið við ráðið og at tann marran og kreppan, ið nú nvírv øllum heiminum einans skyldast tí »privata« óskilinum,

P. M. Dam.

Det norske Arbejder-værn vil blive opløst.

Tiltale mod Arbejderpartiets Formand.

Oscar Torp.

Formand for det forenede Arbejderparti.

Oslo.

Statsadvokaten i Oslo har nu rejst Tiltale mod Formanden i Arbejderværnets Centralledelse, det norske Arbejderpartis Formand, *Oscar Torp*, og mod Arbejderværnets Leder, *I. Haugen*, for at have overtraadt Forbudet mod Oprettelse af frivillige Ordensværn uden Politimesterens Samtykke og handle mod Bestemmelsen om, at frivillige Ordensværn kun maa virke under Politimesterens Ledelse. Det hedder i Tiltalebestutningen, at der nu vil blive nedlagt Paastand om, at Arbejderværnet skal kendes ulovligt og opløses.

Mac Donald forsvarer Lausanne - Ordningen.

De usalige Erstatningsspørgsmaal maa nu kunne løses.

London.

Tilhørerpladserne i Underhuset var tæt besat, da Mac Donald tog Ordet for at afgive en Erklæring om Lausanne-Konferencen.

Mac Donald udtaler, at Lausanne-Konferencen og dens Resultater vil kunne føre til en Løsning af det usalige Erstatningsspørgsmaal, som har hindret enhver økonomisk Udvikling siden Krigen. Saa længe der ikke kunde mærkes nogen Opgang i Tyskland, kunde der heller ikke ventes nogen økonomisk Fremgang i Verden. Hvor vilde Verden være uden Lausanne? spurgte Taleren, og han ironiserede over Tanken om, at man skulde kunne have ventet med en Overenskomst til Marts næste Aar.

Amerika kan ikke dødes.

Med Hensyn til de Forenede Stater udtalte Mac Donald, at man ved at optage Spørgsmaalet med de Forenede Stater berørte et omt Punkt. Jeg ønsker klart at sige, fortsatte han, at ingen har Ret til at dæde Amerika for den Holding, det har indtaget. Saa vidt jeg ved, har Amerika aldrig overtaget nogen

Forpligtelse til at række os en hjælpende Haand eller antydte, paa hvilken Maade det kunde gøres.

Lausanne aabner nye Veje.

Jeg er glad ved at kunne sige, at Lausanne bragte os nærmere Frankrig og bragte Frankrig nærmere Tyskland. Vi maa bestrebe os for at overvinde de foreliggende Vanskeligheder ved gensidig Hjælp. Den engelske Regering vil fortsætte Samarbejdet og yde Freden sin Tjeneste. Det Arbejde, der er paabegyndt i Lausanne, aabner maa nye Veje. Jeg anmoder om Underhusets Godkendelse af det Arbejde, mine Kolleger og jeg har fuldført.

Mac Donalds Tale hilstes med stort Bifald.

To Lykønskninger.

Lansbury lykønskede paa Arbejderoppositionens Vegne Regeringen til det glimrende Arbejde, som var fuldført i Lausanne.

Lloyd George udtalte, at han i ti Aar havde bestræbt sig for at faa gennemført en Politik, der gik ud paa, at man skulde lade Svampen gaa hen over det hele.

Aarsmødets Revolution.

De danske Afholdsföreninger har fornyligt holdt Aarsmøde i Viborg.

Om Afholdsarbejdet og Rigsdagen blev der talt af Folketingsmand Olufson, som sluttede med at fremsætte en Resolution, der vedtoges enstemmigt.

I Resolution udtales Beklagelse af, at Statsstilskuudet til »Edrue-lighedsarbejdet« er nedskåret. Det hedder dernæst videre; at i Betragtning af, at det i væsentlig Grad skyldes Afholdsbævegelsen, at der der i Landet er en saa høj »Edrue-lighedsstand-ard, nærer Aarsmødet det bestemte Haab at Statsstilskuudet, der i Forvejen kun var ringe, f. Eks. i Sammenligning med tilsvarende Statsstilskuud i Sverrig, snarest maa blive forhojet.

Aarsmødet beklager, at Forslaget om Ansættelse af en »Edrue-ligheds-konsulent« blev taget tilbage, men da Indenrigs-ministeren har lovet at fremsætte Forslaget paany til Efteraaret, forventer vi, at Konsulentvirksomheden kan oprettes ved næste Finansaars Begyndelse. Aarsmødet beklager meget, at der ved Kriseforslaget kun opnaaedes en Forkøjele af Ølskat-ten paa ca. 2 Øre pr. Halvflaske Bayerskøl. Skal der udskrives nye, indirekte Skatter, kræver Aarsmødet en kækkeelig Forhojelse af Skatten paa Bayerskøl. At Olindustrien maa bære sin Del af Krisetidens Byrder, er et Folkekrav, som ikke kan afvises.

Resolutionen slutter med forskellige Krav, bl. a. om Udvildelse af Alkoholundervisningen i Folkeskolen.

Undsagt.

Rigskansler von Papen har i Lausanne drejet Hitler og Hugenberg en Knap, og at han selv er klar over denne Kendsgerning, fremgaar tydeligt af den Udtalelse, Kansleren fremsatte overfor den tyske Presse. Han fastslog heri, at Regeringen i Lausanne ikke havde kunnet lade sig lede af indrepolitiske Hensyn, men ene og alene af, hvad der tjente det tyske Folk som Helhed bedst.

Med disse Ord stiller von Papen sig helt paa sin Forgængers Linie, og man undres paany over, at det virkelig var nødvendigt at smide Brüning væk, naar det dog var hans Politik, der skulde gennemføres. Dog derom vil Vælgerne ved Rigsdagsvalget den 31. Juli faa Lejlighed til at sige et Ord, og det forestaaende Valg tegner ikke allerede for Ministeriet Papen.

V. Papen har nydt den Ære at sætte sit Navn under det verdenshistoriske Lausanne-Dokument. Dermed maa han utvivlsomt slaa sig til Taals. For heller ikke fra den saakaldte »nationale« Fløj i Tyskland lyder der Lovord til Rigskansleren. Hans Ophævelse af Uniformforbudet er helt glemt nu baade af Hitler og Hugenberg. Den sidstnævnte har meldt sig paa Arenaen og protesteret mod, at Nationalsocialisterne skulde være et mere yderligt gaaende Højreparti end de tysknationale, og samtidig har han paa sit Partis Vegne taget den skarpeste Afstand fra Regeringens Godkendelse af Lausannepagten.

Ogsaa Hitler og Gobbels har været fremme for at slaa Haanden af Junkerregeringens Chef.

Rigskansleren og hans Ministerkolleger sidestilles af Hitler med Forrædere og Desertører.

Det straalende Nazi-Billede med Adolf Hitler som en Slags Alfader for hele det tyske Folk har efter alt at domme faaet en saa alvorlig Flænge ved Lausanne-Overenskomsten, at det næppe lader sig hele igen, og der er ikke længere nogen rigtig Smeld i den store Adolfs Fraser om det enige Tyskland. Men selvfølgelig maa Nazi-Hovdingen søge at opretholde Illusionen, i hvert Fald til Rigsdagsvalget er overstaet, og man har set, hvad Tysklands Vælgerflertal siger til den ny Situation, der blev skabt i Lausanne.

Et Flertal af Folket vil sikkert gøre det simple Regnestykke, at 3 Milliarder er mindre end 35 Milliarder og saa iøvrigt stemme derefter. Og sker det, har det von Papenske Inter-

mezzo i tysk Politik trods alt ikke været helt uden Betydning.

Statskapitalisme.

En „Overgangsform“ fra Kapitalisme til Socialisme.
At Ernst Christiansen.

Verdenshistoriens største krigerske Sammenstød mellem næsten alle Verdens Lande, de mest omfangsrige og gennemgribende Revolutioner og Omvæltninger i Statens Liv, og nu i Øjeblikket en økonomisk Krise af en, under Kapitalismens og vistnok alle tidligere Samfundsformer, ukendt Størrelse og Ondartetthed, — alt dette er det faldet i vor Lod at opleve. Spørgsmaalet er nu, vil vi ogsaa komme til at opleve en Samfundsforms Undergang og enten et derpaa følgende alt odelæggende Kaos eller Overgangen til og Fremvæksten af et nyt Samfund?

At det ikke er en kapitalistisk Krise, men selve Kapitalismens Krise, overbeviser Dagens Ulykker med Overproduktion og Arbejdsløshed og Krak flere og flere Befolkningsgrupper om. For et halvt Aarhundrede siden skrev August Bebel: »Samfundet staar raadvildt overfor Onderne. Det drejer sig som en Hest bare rundt og rundt i Trædemøllen, raadlos, hjælpelos, et Billede paa Jammer og Stupiditet. Det vilde gerne hjælpe, men er for svagt; de, som skulde hjælpe, mangler endnu Forstaelse; de, som burde hjælpe, vil ikke. De stoler paa Magten og tænker i gunstigste Tilfælde som Madame Pompadour: Efter os kommer Syndfloden. Men om nu Syndfloden kommer i deres Levetid?»

Nu er Syndfloden kommet i vor Levetid. Men samtidig er ogsaa nye stærke Kræfter og ny Forstaelse vokset frem. Selv om det endnu er saadan, at de, som skulde og burde hjælpe, ofte mangler Forstaelse og Vilje, er det ogsaa ubestrideligt, at langt ud over Arbejdernes Rækker, ind i Bonde- og Middestand vokser Overbevisningen om, at der maa findes nye Former for Samfund og Produktion.

De kapitalistiske Magthavere, hvis Velvære og Magt hviler paa det nuværende Samfundssystem og vil forsvinde i et socialistisk Samfund, søger Redning ved at forgifte Brønden. Ved fascistisk Propaganda med socialistisk Maskering søger de at føre Befolkningerne paa Afveje, der ender blindt. Bedre Vidnesbyrd om Kapitalismens Krise og Socialismens Styrke faar vi ikke, end naar »Marxismens« Bekæmpere, Hitlers Folk, i den tyske Rigsdag søger at smykke sig med marxistiske Tanker, eller naar Mussolinis »korporative« Kongres fordømmer »Liberalismen«.

Arbejderklassens store Flertal har ikke — som Middel- og Bondestand — ladet sig narre af Hitlers og Mussolinis Demagogi. I Arbejderklassen er mere